



DES DE LONDRES

Els Jocs Florals de la Llengua Catalana

PER començar, deixeu-me dir que fins els que no hi teniem cap responsabilitat efectiva, ens hem tret un gran pes del damunt. Tots anàvem una mica esverats. Vuit dies abans de la festa vaig trobar per Highgate un compatriota dels que fa anys que resideixen ací i sempre té a flor de llavi un somriure sorneguer quan ens pregunta com van les coses d'allà baix...

—Què? —va dir-me—. He rebut una invitació per als Jocs Florals. No us fa por, tanta publicitat? Ací és tan fàcil el fracàs...

No vaig voler donar-li la satisfacció que li hauria produït el saber que compartia els seus temors.

Però està vist que els catalans no hem de pensar en fracassos col·lectius, quan no es tracti de política. En totes les altres coses, sempre quedem com cal, i de vegades fins i tot ens excedim.

L'èxit dels Jocs Florals que acabem de celebrar, ha estat magnífic en tots sentits. I emotiu de debò. Pel que fa a mi, us puc dir que si els Jocs a casa nostra em semblaven una cosa amb més ferum de floridura que floral, a Londres els he trobat tots els perfums; en primer terme, el patriòtic. Potser els ha mancat el primaveral, per acabar d'ambientar-los; però tots sabem que vivim en una anormalitat capaç d'alterar àdhuc el curs del zodíac. Doncs bé: reeixir a Londres, la ciutat més tancada, més indiferent a tot el que no li és propi, i la més impassible del món, resulta tota una performance.

Tanmateix, Londres no és Londres, sinó la City i Westminster. Doncs només que al Memorial Hall, de la Church House, de Westminster, s'han celebrat els Jocs Florals de la Llengua Catalana, en el LXXXIX^e any de la seva restauració.

Eren els primers que es celebraven a Anglaterra d'ençà que Caterina d'Aragó, quan encara Enric VIII^e n'estava enamorat, n'organitzà uns de molt modestos, amb poetes anglesos, perquè, segons esmenten les cròniques, havia tingut no-

vertida. Noms familiars, rostres coneguts, d'aquells que es veuen cada dia pel carrer, en aquest Londres enorme on tots els compatriotes que hi som tenim el do de trobar-nos casualment, almenys un cop cada vint-i-quatre hores.

Quin altre contrast, també, amb els que havia vist a Barcelona! Suposo que en els sis anteriors de l'exili, la cosa deu haver anat semblantment. Però no em sabia estar de dir que en lloc dels venerables que veïem a l'estrada de Llotja o sota l'orgue del Palau de la Música Catalana, presidint, temps era temps, la gaia festa, gairebé tots acadèmics, catedràtics, poetes i prosistes consagrats per la glòria i la vellura, ara trobem gent jove, de tots els oficis, i no pas tots intel·lectuals: un periodista, un enginyer, un corredor comercial, un editor-libreter, dues dames —una anglesa i una catalana—. Es té una mica de sensació com si el poble hagués pujat a l'estrada.

Presideix la comissió organitzadora Francesc d'A. Galí i Fabra, el gran pintor, una mica més vell de com deveu recordar-lo, però amb l'aire decidit de tota la vida. I la componen: Ramon Perera, F. A. Vinyals, M. Armengol, Josep Pi-Sunyer, Elisabet Warhington Smyth, Pere Voltó, Salvador Mitjà, Pilar Sennet de Perera, L. Pavit, Alfons Mauri i Arcadi Sala Planell. Els anglesos, com podeu constatar, han contribuït, i no pas platònicament, a l'organització de la festa.

A l'hora fixada, el Consistori fa la seva aparició a la sala, enmig d'una certa expectació per part dels convidats i d'una ben definida angúnia per la banda dels catalans. Va davant Carles Pi-Sunyer; el segueixen els altres mantenedors: reverend C. H. Chaytor, professor I. J. Llullera i J. B. Trend, Joan Mascaró i Joan Gili, secretari. Darrera del Consistori, la comissió organitzadora, amb visible afany de passar inad-

vertida. Noms familiars, rostres coneguts, d'aquells que es veuen cada dia pel carrer, en aquest Londres enorme on tots els compatriotes que hi som tenim el do de trobar-nos casualment, almenys un cop cada vint-i-quatre hores.

Quin altre contrast, també, amb els que havia vist a Barcelona! Suposo que en els sis anteriors de l'exili, la cosa deu haver anat semblantment. Però no em sabia estar de dir que en lloc dels venerables que veïem a l'estrada de Llotja o sota l'orgue del Palau de la Música Catalana, presidint, temps era temps, la gaia festa, gairebé tots acadèmics, catedràtics, poetes i prosistes consagrats per la glòria i la vellura, ara trobem gent jove, de tots els oficis, i no pas tots intel·lectuals: un periodista, un enginyer, un corredor comercial, un editor-libreter, dues dames —una anglesa i una catalana—. Es té una mica de sensació com si el poble hagués pujat a l'estrada.

Presideix la comissió organitzadora Francesc d'A. Galí i Fabra, el gran pintor, una mica més vell de com deveu recordar-lo, però amb l'aire decidit de tota la vida. I la componen: Ramon Perera, F. A. Vinyals, M. Armengol, Josep Pi-Sunyer, Elisabet Warhington Smyth, Pere Voltó, Salvador Mitjà, Pilar Sennet de Perera, L. Pavit, Alfons Mauri i Arcadi Sala Planell. Els anglesos, com podeu constatar, han contribuït, i no pas platònicament, a l'organització de la festa.

A la dreta del públic hi ha la taula de les autoritats. En primer lloc, l'honorable Greville Howar-I, amb el seu collar-insignia d'alcalde de Westminster, en representació de l'autoritat local, i acompanyat de l'alcalde.

Ecoltem, dempeus, el *God Save the King* i *Els Segadors*, dos himnes que Déu sap el temps que no havien anat junts. Després, Galí, qui ostenta la representació del President de la Generalitat, obre la festa, amb els mots de ritual, i s'aixeca per parlar l'alcalde de Westminster.

Es saludat amb una afectuosa de-



El lord major de Westminster



El secretari del Consistori, Joan Gili, llegint la Memòria. — A la seva dreta, la taula del Mantenedors; a la seva esquerra, la de l'alcalde i l'alcaldesa de Westminster i la comissió organitzadora.

mostració de simpatia per la gent del país i de gratitud per la que s'hi troba desterrada. Mr. Greville agraeix la invitació que se li ha fet de presidir la festa, i felicita els catalans pel manteniment, sense defallences, de l'esperit racial. Glossa la història dels Jocs Florals d'ençà de la Renaixença i es congratula que els presents es celebrin a la Gran Bretanya. Parla de l'amistat

entre Catalunya i Anglaterra i interpreta com una prova d'aquesta bona amistat el fet que hagi estat eleuuda per a Reina de la Festa una dama anglesa. Fa encara un gran elogi de la cultura catalana i acaba remarcant que allò que uns països perden amb els obligats exilis d'altres ho guanyen. Acaba declarant solemniament oberts els Jocs Florals de la Llengua Catalana del 1947.

Els aplaudiments que s'ha guanyat el lord major de Westminster són cordials i entusiàstics, puix que ha dit, sobre la nostra festa literària tradicional, coses ignorades pels anglesos.

De seguida s'alça Joan Gili, l'erudit bibliògraf d'Oxford, i amb un cert aire de displicència —fa tants anys que resideix a Anglaterra— llegeix aquesta succinta memòria:

Memòria del secretari del Consistori, Joan Gili

TANMATEIX, el present Consistori es pot considerar satisfet. El nombre de composicions rebudes aquest any són exactament 269. No he tingut a mà una estadística completa dels Jocs Florals de la Llengua Catalana des de llur restauració l'any 1859. Però sí puc dir que cap any, des que els Jocs es celebren malauradament a l'exili, no s'han presentat, ni de molt, un nombre tan gran de composicions. Això ha fet la tasca dels mantenedors àrdua, per bé que joieja davant de les implicacions de tal aportació. El temps que els mantenedors han tingut per a jutjar les poesies i treballs rebuts, ha estat relativament curt. Amb tot, crec que hem jutjat i deliberat a tota consciència. Hem tingut el privilegi de poder comptar amb tres hispanistes il·lustríssims, dos d'ells anglesos, bons amics nostres, i un de català, vell resident a la Gran Bretanya. No compliria amb el deure més elemental si no donava les més fervoroses gràcies al reverend doctor H. J. Chaytor, al professor J. B. Trend i al professor I. G. Llubera, per la col·laboració llur i per la vàlua dels seus consells. Així crec interpretar el sentir dels meus companys catalans del Jurat.

S'han rebut composicions de tots els països de llengua catalana, dels catalans residents a les Amèriques, al continent europeu, d'ací Anglaterra. La quantiosa

aportació d'enguany sembla talment indicar l'aurora d'una nova renaixença de les lletres catalanes; palesa així mateix una major activitat literària que s'està produint dintre mateix de Catalunya.

La restauració dels Jocs Florals, l'any 1859, va marcar el començament de la veritable Renaixença. En complir-se els vint-i-cinc anys de la nova vida dels Jocs, quan la Renaixença ja era un fet, el venerable Milà i Fontanals va tornar a presidir-los com en el primer, i en el seu discurs explicà de manera clara el seu concepte de la Renaixença catalana, que ell veié simbolitzada i mantinguda constantment pels Jocs Florals. ¿No podríem, d'una manera semblant, veure en aquest nou impuls que han agafat els Jocs, la mesura d'una major creixença?

El Consistori ha resolt adjudicar la Flor Natural a un recull de sonets, alguns dels quals no és aventurat de dir que quedaran com a patrimoni permanent no sols de la nostra poesia, sinó de la poesia universal. L'autora, prosista ja coneguda, s'ha posat tan sols amb aquests sonets al primer rengle de la poesia catalana actual. Felix coincidència, doncs, la d'ara, en veure premiats, com en el primer any de la restauració, amb la Flor Natural, uns poemes de mà femenina. I —per què no?— felix auguri, el d'enguany!

A continuació es passa a la lectura del veredict, i és proclamada guanyadora de la Flor Natural, Mercè Rodoreda.

Joan Rebull, el gran escultor que ja comença a ésser familiar a Londres pels seus viatges constants d'anada i tornada des de París, recull el premi de mans del president, en nom de la guanyadora; i en nom també de la il·lustre prosista esdevinguda tot-d'una delicada i profunda poetessa, nomena Reina de la Festa la senyora Elisabet Mac Pherson de Gili. El president del Consistori fa pública la proclamació, i una comissió, composta pels mantenedors senyors Llubera i Trend, pel cap dels organitzadors senyor Galí i pel delegat de la poetessa triomfadora, van a cercar la Reina, i la gentil dama entra a la sala, precedida de la seva Cort d'Amor i als acords de la solemnia Marxa del rei Joan II. Formen la Cort d'Amor les senyoretas Manresa, Antonio (L. i G.), Costa, Pi-Sunyer,



Mercè Rodoreda

Trueta, Sierloh, Vinyals i Alcoberro. El moment produeix una colpidora impressió. Més d'un que han sofert tota mena de contracops en aquests anys darrers i que es vanen d'haver perdut la sensibilitat, han de passar-se el cap dels dits pels ulls.

Quan la Reina de la Festa i les damiselles que l'acompanyen s'han instal·lat als llocs que se'ls reservava a l'estrada, el president del Consistori, Carles Pi-Sunyer, es prepara a llegir el seu discurs. En començar, la veu té una ombra de tremolor, com de l'home que té noció de la responsabilitat del pas que dona. Té davant seu dos micròfons que portaran la seva paraula a uns discos que, més tard, la transmetran, a través d'uns altres micròfons i per la via de l'aire, a Barcelona, a Girona, a Lleida, a Tarragona, a qui sap quina masia de les nostres muntanyes, a un recó de Mallorca, a l'horta de València, arreu on es parla català i és escoltada la BBC...

Discurs del president del Consistori, Carles Pi-Sunyer

AQUESTA FESTA que avui celebrem en el mateix cor de Londres, és una festa de l'esperit; és també un acte de fidelitat i de fe. Fa un segle, els nous trobadors de la Renaixença catalana reprenien una bella tradició de poesia i galania. A la llum indecisa d'un crepuscle que no sabien si fóra d'alba o de posta, en la seva inspiració hi havia potser més enyorança que esperança. I el futur els donà molt més del que gosaren somniar. Les seves poesies, romàntiques, elegiaques, imprecatori, on la sinceritat del sentiment traspua sota l'imatgeria llegendària i artificiosa, foren els pregons matiners del despertar de tot un poble. Ha passat un segle, i el miracle —el lent, però segur miracle— s'ha acomplert. La literatura ha renascut, la consciència catalana s'ha afirmat ferma i voluntariosa. És cert —no ho oblidem— que avui la nostra pàtria està sotmesa, que és sota el vel melangiós de l'exili que prova de somriure la gaia festa de la poesia. No hi fa res. La sort està decidida. El procés és ja irreversible. El destí irrevocable. I si tornem a trobar-nos en una claror incerta de crepuscle, pel fet mateix d'haver passat tantes tenebres de dol, tanta fosca de nit, tenim la certesa de la nova llum. I l'esperança del demà. Després d'un segle, els nostres poetes i prosistes reprenen el líric tornaveu dels Jocs Florals per a perseverar en l'afirmació, a través de la llengua, de l'ànima catalana; però avui, més que girats com ahir al passat, esguarden i ambicionen l'esdevenidor.

L'amplitud i diversitat preses per la literatura catalana renaixent, en trencar i desbordar els motlles en que hom pretengués enquadrar-la, féu que les generacions modernes tinguessin una actitud no prou justa envers els Jocs Florals. És ara, quan després de tant de temps i d'avatars tornem a retrobar-nos en una situació semblant, que podem comprendre el que representaren en el recobriment català. Igual ha succeït en aquests anys de dispersió i de dissort. Valorant ponderadament en el que valen les altres manifestacions de cultura catalana, tan nombroses i meritòries, no és cometre cap error ni injustícia el remarcar que per la seva continuïtat i repercussió —no tan sols entre els catalans, sinó també en els pobles amics on han

vingut celebrant-se en terres d'Amèrica i d'Europa—, els Jocs Florals en són la manifestació més estimulant i encoratjadora. Exponent de fidelitat i també de voluntat. És per ésser-ho, que quan seguint un cicle natural esqueia que fos a Londres el lloc on aquest any es celebressin, i es féu als catalans d'Anglaterra l'honrosa comanda d'organitzar-los, tot i tenint des del primer instant consciència dels pocs que érem, de la modèstia de les nostres possibilitats i dels obstacles que hauríem de vèncer, creiérem, junt amb els companys, que refusar l'encàrrec hauria estat una deserció del deure envers la pàtria. Honora els catalans d'Anglaterra el que, superant destorbs, els Jocs Florals s'hagin celebrat; amb insuficiència material, és cert, però, en canvi, amb tal amplitud, ambició i significació espirituals, que compensen i ultrapassen amb escreix els desavantatges de la seva sobria simplicitat. La resposta a la nostra crida per part dels poetes i escriptors catalans ha estat tan comprensiva, fervorosa i entusiasta, que ens fa creure que els Jocs Florals d'enguany poden constituir una fita de recomençament i de redreç.

No és per vana presumpció que subratllem la importància d'aquesta resposta patriòtica: el nombre crescut, inesperat, revelador, de les composicions rebudes. Ho fem per la innegable significació que té. Més encara que pel que és —que és molt—, pel que representa. Per allò que ja dona i pel molt més que promet. Si en aquest llarg romiatge d'hores lentes, incertes i angunioses, alguns poguessin sentir un natural descoratjament, fóra prou per a retornar-los la fe el que haguessin pogut viure l'emocionant experiència que nosaltres hem viscut; el veure com venien dels catalans esparsos per tots els quadrants del món, tantes i tantes manifestacions de fidelitat catalana; d'una fidelitat tenaç, coratjosa, esperançada. I no tan sols mostres ben intencionades, però ingènues i pobrissones, de fervor patriòtic. El més reconfortant és l'alta vàlua del nivell mig dels fruits d'aquesta collita granada i saborosa. Un altre fet encara en realça la significació: el gran nombre de composicions vingudes de dintre mateix de Catalunya. Els Jocs Florals dels darrers anys havien hagut d'ésser forçosament els de la Catalunya exiliada.



Carles Pi-Sunyer, llegint el seu discurs

Ara, ja no. Són els d'una sola Catalunya. La de tots. És aquest retrobament el que posa un caliu fervorós de llar nostrada en la cerimoniosa sobrietat de la festa senzilla. Deixeu-me recordar que ja abans m'havia escaigut l'honor, com a primer magistrat de la ciutat, de presidir els Jocs Florals, i a Barcelona. Doncs bé, la presència espiritual i fidel dels catalans escampats pel món i dels que sofreixen a Catalunya, fa que avui, en aquest recó tradicional de Westminster, sota l'ombra de l'Abadia i del Parlament, a cent passes de l'estàtua de Ricard Cor de Lleó, que trobava gairebé en catalanesc, senti una emoció catalana, m'atreveria a dir encara més profunda i afinada de la sentida quan celebràvem els Jocs a la mateixa capital de Catalunya.

No estranyeu que les meves paraules prenguin aquest accent, que hi vibri la nota incontenible de la catalanitat essencial. Si en aquesta hora i en aquest lloc ho féssim d'altra manera, si volíem tractar purament de temes històrics o literaris, el dring de les paraules sonaria a fals i no respondria a l'íntim sentir. Per la nostra fe, que la nostra condició fa més exigent, volguéssim o no, avui tots els nostres actes prenen una intenció transcendent. Darrera de la correcció formal, hi ha sempre la realitat, la ferida i el clam de Catalunya. No podriem deixar de respondre-hi. No per deformació o estretor nacionalista, menys encara per passió sectària. No som obecats ni fanàtics. Però servim un manament que ve dels estrats més profunds de la nostra pròpia substància catalana, un complex d'ideals i d'anhelts que és encens per a nosaltres raó, suport i estimul. Sabem com hi ha biològicament un nombre d'apetències primàries, pregones, que tendeixen a assegurar la conservació de l'individu i la de l'espècie. Així mateix, a mig camí d'un i altre, sentim la presència i acció d'elements profunds, instintius, que treballen igualment per mantenir la nostra manera d'ésser com a fills del poble al qual pertanyem. I si entre aquelles forces obscures hi ha el sentiment indefinible, però constant i viu, de l'angoixa, que és com una defensa latent contra la idea de la mort que vetlla en el darrer pla de la mateixa

vida, semblantment en la nostra condició de catalans ens ansieja també l'angoixa que ens mena a afirmar, a despit de dissorts i contra el mateix fat, la persistència viva de Catalunya. Sentim instintivament el que ens hi va, que és qüestió d'ésser o no ésser, que qualsevol fallida, descuit o descoratjament podria fer-nos-ho perdre tot. I ens hi llencem de cor; usant la dita popular, diríem que ens hi fem amb les dents. Així és com tots els nostres actes prenen significació catalana. Com la tenen fonamentalment els Jocs Florals que celebrem.

Si tanta força té en nosaltres, que emmotlla i inspira la pròpia vida, caldrà que ens preguntem el que realment és allò que ens fa ésser i sentir-nos catalans. Formen l'estrat i cinzell nacional un complex dens i barrejat de factors ètnics i socials; és la sang i és el costum; és l'herència i és la convivència; és el fat i és la voluntat; és la història comuna i el futur de tots. Hi ha elements predeterminats, n'hi ha d'atzarosos, d'altres que depenen del propi voler, així que el lliure albir sigui realment lliure. Acceptem tots aquests elements, no en rebutgem ni n'excloem cap; però tampoc no acceptariem que cap d'ells volgués dominar, esborrar, excloure els altres. Som catalans per la sang. ¿Quina és aquesta sang catalana que corre viva i ardent per les nostres venes? No és una sang pura, esterilitzada, que cal preservar de contaminació. Avui no hi ha cap raça ni poble la sang del qual no sigui barrejada; confluència, dosatge i equilibri de múltiples i diverses fonts. No és certament —no voldríem que ho fos— una sang de poble escollit, de la que fa sentir l'afany de voler dominar els altres. És una sang que en un llarg procés antropològic ve de molt lluny, qui sap de quins remots i foscos orígens, que ve quallant-se al llarg d'innúmeres generacions, que s'ha anat barrejant, colorint, formant. És una sang humana, semblant a la de tants altres homes. Però és la nostra. És la que hem rebut dels nostres pares; la que donarem als nostres fills. És una sang genèrica d'home, però és una sang catalana.

Som catalans per la llengua. Ho som per la història. Ho som pel costum. Ho som per tots els elements ètnics i socials que han anat plasmant i emmotllant la nostra ànima. El passat. Quelcom que en néixer ja portem en nosaltres, obra de segles i deixa ancestral. Continuitat d'aquella estructura o mitjà biològic i pregonesa somàtica, on hi ha —qui sap on, i com— l'empremta característica de l'esperit, l'instint, la mentalitat. I encara és, també, aquell àmbit familiar que trobarem, en el qual creixérem i espiritualment ens férem; i aquells amics amb els qui sentíem compartir les mateixes idees i emocions; i els llibres escrits anys i anys endarrera, i que semblen esperar-nos per tal que ens hi poguem reconèixer tant semblants als homes que en altres èpoques els pensaven; i la llei secular que les com el pòsit tradicional del sentit de justícia d'un poble; i les pedres venerables que en la seva sòbria arquitectura tenen una bellesa que ens entra tan endins i que sentim tan nostra; i aquelles velles i santes imatges de fusta colorida que recullen la devoció i la pietat de les ànimes que s'arrauleixen en la falda benigna de les esperances del més enllà; i les cançons que ens sembla que ja sabíem de cor quan la mare ens les cantava; i tot aquell complex de pensaments i valors universals, la massa tova de la nostra argila humana, que en l'hora de néixer un bon geni devia modelar, deixant-hi l'encuny que des de la naixença ens destina a ésser i sentir-nos catalans.

El passat. Però, què fóra el passat, si fos tot sol?

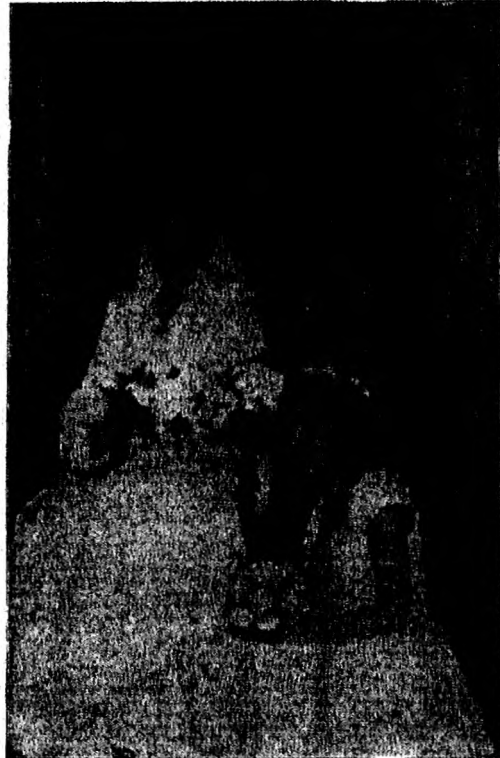
I si fos mort? Ben poc representaria si es circumscrivís al testimoni mut dels documents oblidats, a la pols que esgrogeeix les velles glòries dels arxius, a la pàtina penumbrosa dels antics retaules, al record elegíac de les nobles ruïnes. Però a més del passat, hi ha —real, resolt, afirmatiu— el present. El present que és, sobretot, voluntat. No voluntat cega, predestinada a imposar pels il·luminats o pels fanàtics; sinó voluntat lliure, respectuosa, democràtica. Rics de tot el passat, amb els sòlids fonaments que en rebérem, avui, en el present ens sabem nacionalment catalans perquè tenim la voluntat actual d'ésser-ho. El dret que se'n deriva és evident: dels altres factors poden donar-se'n interpretacions diverses; de la voluntat, no. És una afirmació categòrica, decisiva: volem ésser catalans. Pel passat, en som; és la nostra herència, el nostre tresor, el nostre orgull, la nostra alegria. Però tenim, a més, la voluntat d'ésser-ho: és la forma real, col·lectiva, política, la que sobretot compta en relació envers els altres. Sentir-nos catalans és un fet particularment nostre; voler ésser-ho, té un sentit i repercussions més amplis. Fou el voler tenaç el que portà el progressiu reconeixement dels nostres drets. Sense que ens descoratgi l'infortunat passatger, tornem a afirmar-lo avui des d'ací, amb la certesa del seu compliment. D'ell en rebrem real justificació i major força en les hores de prova a venir, de la reconquesta democràtica. La voluntat d'ésser catalans serà la que quan regnarà en el món la veritable pau entre els homes i els pobles, ens assegurarà el dret d'ésser-ho.

La voluntat té encara la virtut de no tendir a confinar-se en una forma estreta i tancada. No és pretext d'isolament. És resolució que es projecta cap enfora i endavant. Si féssim arrancar les arrels del sentiment nacional només dels estrats profunds de la sang i el passat, podria potser prendre una tendència esquerra a recloure's. És cert que apregonant ànima i vida endins, en trobar les fonts del que som com a poble, hi trobem també els elements comuns de l'home i l'espècie; que igualment per aquest camí es passa naturalment del que és nacional al que és universal. Però encara l'orientació es més neta i la tendència més clara, quan el que està en joc és la voluntat. Tan irradiant és aquesta força, que a ella es deuen principalment els terribles estralls que provenen de les deformacions agressives del nacionalisme absorbent i dominador. No és aquesta la forma de voluntat que ens abelleix, ni la que escau de recordar en una gala festa de poesia. La que nosaltres afirmem és voluntat oberta de comprensió, respecte i amistat; d'entesa humana i fraterna. Voluntat de sentir-nos ensems catalans i ciutadans del món.

Els camins del món —camins materials i espirituals— no ens són estranys als catalans. No ens abasarda el fressar rutes inconegudes de terra i mar, ni obrir nous horitzons a l'ànima. Ara són molts els catalans que han hagut d'acaliuar les noves llars sota cels diversos; i està bé de dir, per a coneixement i reconfort dels catalans que romanen a la pàtria, la dignitat que sempre han mantingut els que en són fora. Si amb ells portaven arreu l'enyor, també hi duïen les nostres millors qualitats, aquella empena individual esperançadora i creadora. L'ànima catalana s'haurà enriquit de la llum de tants bells celatges, i més encara de la inspiració de tants nous estels a somniar. Fidels a aquesta forçosa exigència, però també desig voluntari d'universalitat, enguany celebrem els Jocs Florals a Anglaterra. De temps que Londres ve essent una cruïlla densa i trepidant on regolfen els corrents del món. Fa poc que d'ací mateix —tan a prop som de l'alta

torre que deixa caure les batallades del Big-Ben— volava a través de les ones etèries la crida que pren un ressò més universal: la de la llibertat. I és perquè l'aire vibra encara remorós d'ecos de lliure dignitat humana, que ens ha plagut que sigui des d'Anglaterra que ressoni aquesta veu catalana

Afegeix major significació a la festa —oberta en esperit a tots— la data en la qual hem volgut celebrar-la: l'Onze de Setembre. I ho fem a Anglaterra. Aturem-nos a reflexionar el que això significa. Comemorarem avui l'aniversari de la caiguda de Barcelona. Victima d'un primer abandonament i desengany, Catalunya queia lluitant amb desesperat heroisme, però tota sola. I avui podem dir-ho, ací a Londres, sense que amargui les nostres paraules cap gota de fel ni les enteli una lleu ombra de rancor. Restà aleshores per un temps a la consciència anglesa, com a rastre de la injustícia, el record del que s'anomenà «el cas dels catalans.» Dels patriotes catalans que, en caure amb el dolor de creure que el seu sacrifici fóra debades, varen apel·lar patèticament a la posteritat. L'esdevenidor els escoltà. El sacrifici no havia estat inútil. El futur els féu justícia. Vingueren altres segles, noves idees, i el redreç: econòmic, cultural, polític. Avui tornem a trobar-nos també momentàniament caiguts. Però no ens cal adreçar-nos a la posteritat. Ja està feta la prova d'una pàtria que no mor, i que sempre reneix per a sentir-se cada cop més segura i ambiciosa. No llencem apel·lacions al futur remot; tenim una tasca més immediata, més urgent, més apremiant a complir. No l'esperança dels segles que vindran, sinó la feina de les hores actuals. L'estrenua tasca de l'avui exigent; del demà aspre i dur. Apliquem-hi la nostra



La Reina de la Festa, senyora Mac Pherson de Gili, en el seu tron, amb una de les senyoretetes de la seva Cort d'Amor

voluntat d'ésser, de persistir, de millorar. Aquesta voluntat catalana que el nostre poble ha mostrat inequívocament sempre que ha pogut manifestar-la. Tant en les conteses democràtiques com en les manifestacions de l'esperit. I amb el concurs i l'aplegament de tots. La festa d'avui n'és una mostra més; malgrat el nostre bon desig, no hauríem pogut celebrar-la sense l'ajut, que agraïm, en treball i aportacions, dels catalans d'Amèrica i d'Europa. Prova també que tots escoltem per igual el clam de la pàtria. ¡Què hi fa que de vegades dissentim en les qüestions accessòries, que no ens acabem d'entendre, que fins i tot ens entretenim a barallar-nos —!no fóra hora, però, d'acabar-ho d'un cop?—; que entre nosaltres hi hagin aquelles petites diferències que donen sempre les idees i els fets en prendre en les diverses ànimes, com la llum en reflectir-se en el cristall es trenca en els colors de l'iris! Però la llum és una, com ho és el nostre ideal. Tots ens sentim uns en la fidelitat a Catalunya. Tots ens retrobem en el mateix amor i el mateix deure. Com s'han trobat en l'alta esfera de la poesia i del pensament, aquells que volgueren ofrenar sobretot el tribut del seu art a la major glòria de la nostra llengua. Aquest sentir profund de la bella festa d'amable gentilesa dels Jocs Florals, sigui per a tots nosaltres lliçó i manament.

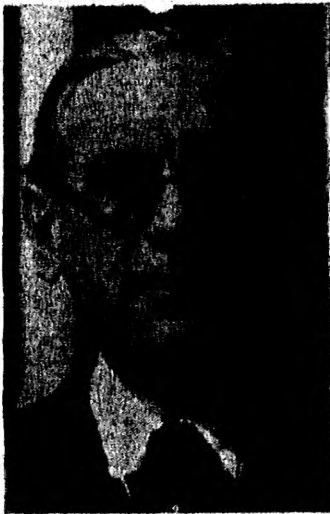
Car els Jocs Florals, des de fa més d'un segle, han estat sempre festes d'homenatge a la llengua catalana.

L'amor que li tenim és tant profund, que ni avantatges d'extensió ni promeses d'universalitat no ens farien renunciar-hi. Donem-li valor universal pel contingut i per l'estil. Però és en català que volem dir les belles imatges i nobles idees. No podríem fer altrament. És el nostre accent. La inflexió pròpia amb la qual parlen els sentiments més íntims. L'acord que trenca l'emoció en plor o rialla. La llengua és la companya fidel de la nostra ànima; la que en la canviant dispersió de tants camins dona unitat a la nostra vida. Arpa a polsar i vas a esculpir. Si és una cadena, és una cadena de roses. En sentim amor i en sentim orgull. I més encara perquè, no molt parlada i poc coneguda, ens sembla més nostra. Li escau la dolça modestia d'una germana petita, però mai no acceptaríem per a ella tractes condescendents de parenta pobre. Que en la llengua atresorem el que de millor hi ha en cadascun de nosaltres. En el seu miracle viu conflueixen i s'harmonitzen els elements formadors de la consciència catalana: la sang, la història, el costum. La certesa del futur. El passat. I la voluntat actual. Res de tant persistent com la llengua; llavor i fruit de voluntat perdurable. Força obscura, instintiva, tenaç, la llengua representa la constant nacional que persisteix més enllà d'atzars adversos i destins cruels. És terra i esperit, llar i collita, somni i bandera. Bé mereix que la servim amb amor, si com a catalans li devem la raó d'ésser i la voluntat de perdurar.

El veredict

Una ovació càlida ressona com a resposta de l'auditori a la brillant peça literària, històrica, humana i catalanesca que li ha ofert el mestre Pi-Sunyer.

I a continuació, per boca del senyor Cili, són donats a conèixer els bells sonets de Mercè Rodoreda, el *feliç auguri*. Un dels membres del Jurat, el professor Trend, n'ha traduït un a la llengua anglesa, per tal que els assistents que no coneixen la nostra puguin assaborir la bellesa de les imatges i de les rimes de la novella poetessa.



A. Rovira i Virgili

Segueixen obrint-se les pliques que contenen els noms dels autors premiats —molts de coneguts, molts altres de noms ignorats fins ara—, i els mantenedors, en representació dels autors absents, recullen els premis, enmig dels aplaudiments que suscita cada un dels noms revelats. Aplaudiments que es converteixen en ovació cada vegada que el nom s'ofereix dissimulat sota unes simples inicials —de vegades transparents, de vegades misterioses— que volen dir que pertanyen a escriptors que resideixen a la Pàtria encadenada.

Algunes d'aquestes composicions han arribat a Londres pels camins més recòndits, com una salutació dels germans de l'interior envers els que tenen escampats per tots els confins de la terra.

Per als anglesos del públic —si no per a tots, per a una gran part— els deuen sonar com una música exòtica aquests aplaudiments promoguts per la lectura d'unes tristes sigles. No sabríem atribuir a altra cosa tants comentaris a cau d'orella o amb l'expressiu llenguatge de l'esguard.

Oberta la plica corresponent a la composició *Oda a la Llengua Catalana*, que ha obtingut l'Englantina d'Or, ens assabentem que procedeix d'un altre poeta novell: el mestre de la prosa Antoni Rovira i Virgili. Recull el premi, en nom seu, el senyor Joan Mascaró, el qual després d'unes breus paraules en anglès, fent referència als fets històrics glossats pel poeta, llegeix la composició.



Josep Carner, segons Grau Sala

Després toca concedir la Viola d'Or i Argent, obtinguda pel poema *Cant a Raquel*, del qual resulta autor el Mestre en Gai Saber i altíssim poeta Josep Carner. En representació del mestre de mestres de la nostra lírica, recull el premi el professor I. G. Llubera, el qual llegeix la poesia.

La totalitat del veredict, amb els noms dels autors premiats, és la següent:

FLOR NATURAL, dotada amb vint-i-cinc lliures esterlines per la Comunitat Catalana de Mèxic: *Sonets*, de Mercè Rodoreda.

PRIMER ACCÈSSIT: *Ariela*, d'Agustí Bartra.

SEGON ACCÈSSIT: *Triptic del seny serè*, d'Albert Junyent.

ENGLANTINA D'OR, dotada amb vint-i-cinc lliures esterlines per la Comunitat Catalana de Colòmbia: *Oda a la Llengua Catalana*, d'Antoni Rovira i Virgili.

PRIMER ACCÈSSIT: *Sota l'ombra morta*, de E. S. i S.

SEGON ACCÈSSIT: *I vindrà un dia*, d'Ambrosi Carrion.

VIOLA D'OR I D'ARGENT, dotada amb vint-i-cinc lliures esterlines per l'Agrupació Patriòtica Catalana de Xile: *Cant de Raquel*, de Josep Carner.

PRIMER ACCÈSSIT: *La Samaritana*, de Salvador Perarnau.

SEGON ACCÈSSIT: *La decepció al peu de la creu*, de J. G. N.

COPA ARTÍSTICA, dotada amb vint-i-cinc lliures esterlines per l'Orfeó Català de Mèxic: *La Màscara*, de Xavier Benguerel.

PREMI FASTENRATH, dotat amb vint-i-cinc lliures esterlines per Mr. A. D. Kemp: *El darrer dels Tubaus*, de Jaume Roig.

PREMI NARCÍS OLLER, dotat amb vint lliures esterlines per Cultura Catalana de París: *L'home que volia patir*, de Ferran Canyameres.

PREMI DEL P. E. N. ANGLÈS, dotat amb vint lliures esterlines: es divideix entre *Nou versions de l'anglès*, de A. R. J., i Traducció de *Lord Jim*, de Josep Conrad, per Enric Roig.

PREMI dels Catalans de la República Dominicana, dotat amb dotze lliures i mitja: *La balada del bressol*, de Ventura Gassol.

PREMI dels Catalans del Brasil, dotat amb dotze lliures i mitja: *La saviesa del poble*, de Rafael Tasis.

PREMI de les «Edicions Catalònia», de Mèxic, dotat amb dotze lliures i mitja: *Pàtria*, d'Antoni Cavaller.

PREMI dotat amb dotze lliures i mitja pel senyor F. Maspons i Camarasa: *La festa dels Sants Metges*, d'Amador Garrell Alsina.

PREMI dotat amb deu lliures esterlines per l'«Editorial Albor» de París: *Veremes tristes*, de Joan Sauret.

PREMI dotat amb deu lliures esterlines per la «Biblioteca Catalana» de Mèxic: *Quin dijous!*, de F. S.



Joan Mascaró llegint l'Oda a la Llengua Catalana, de Rovira i Virgili

PREMI consistent en un lot de llibres oferts per l'Editorial Ragassol, de París: *Indrets de França*, de Roderic Fonseca.

PREMI JOAN LLUHI, dotat amb cent lliures esterlines per Josep i Jeroni Bertran Cusiné i Joan Casanelles: *L'Estat Català* (Estudi de Dret Públic), d'Antoni Rovira i Virgili.

PREMI VALENTÍ ALMIRALL, dotat amb vint lliures esterlines pel Casal de Catalunya, de Buenos Aires: *Robespierre i Catalunya*, d'Emili Vigo.

PREMI TORRES I BAGES, dotat amb vint lliures esterlines pel senyor Josep M. Fontanals: *El llibre del sentit*, de Josep Ferrater Mora.

PREMI PRAT DE LA RIBA, dotat amb vint lliures esterlines pel Centre Català de Santiago de Xile: *L'espai de l'exili*, de Josep Solanes.

PREMI FRANCESC MACIÀ, dotat amb vint lliures esterlines pel Casal Català de Londres: *Germanismes reals i falsos germanismes en el lèxic català*, de Joan Coromines.

PREMI de Poesia instituit pel Consistori i dotat amb quinze lliures: es divideix entre *Dotze cançons*, de E. L., i *Nova lletra al Cant dels Ocells*, de M. dels D. V.

PREMI de Prosa dotat pel Dr. Josep Trueta amb quinze lliures esterlines: es divideix entre *Uns clavells marçits*, de M. C., i *Reflexes de llum*, de M. D. O.

PREMI dotat amb dotze lliures i mitja pel senyor Josep Gelabert: *Els camins més viables per a obtenir la llibertat de Catalunya*, de Josep Carner-Ribalta.

PREMI de la Delegació Basca a la Gran Bretanya, dotat amb deu lliures esterlines: *Guernica*, de J. M. Prous i Vila.

PREMI dotat amb catorze lliures esterlines pel Casal Català de Montevideo: *L'esperit de Catalunya*, de Josep Trueta.

PREMI consistent en un lot de llibres a una poesia de tema britànic: *Per a una suite anglesa*, de E. L.

PREMI consistent en un lot de llibres a una poesia valenciana: *Dreccera*, d'Angeli Castanyer i Fons.

PREMI de poesia del «Comitè Llenguadoc-Catalunya», dotat amb cinc mil francs: *Acord callat*, de Simona Gay.

PREMI de teatre del «Comitè Llenguadoc-Catalunya», dotat amb deu mil francs: es divideix entre *L'àvia*, de Carles Grandó, i *Les fades del Rosselló*, de Lucie Barthe.

S'han sentit uns aplaudiments més vibrants quan el secretari ha pronunciat el nom de Josep Trueta. I quan l'il·lustre metge i escriptor, assistent a l'acte, passa a recollir de mans de la Reina de la Festa el premi del Casal Català de Montevideo, atorgat a la seva obra *L'esperit de Catalunya*, l'ovació esdevé clamorosa.

A remarcar, ara que esmentem el doctor Trueta, que l'import d'un premi que havia ofert per a un tema que havia de quedar desert per no haver-hi hagut optants, el Consistori, d'acord amb el donant, va

destinar-lo a un Premi extraordinari de Prosa que va ser partit entre dos concursants de l'interior.

I encara una altra remarc: la senyora Pilar Senent de Perera ha llegit dos poemes —*Dotze cançons* i *Nova lletra al cant dels ocells*— entre els quals ha estat repartit el Premi de Poesia instituit pel Consistori, i que són obra de dues de les nostres més eminents poetesses residents a Catalunya. En aquest punt, els aplaudiments ja han pres aire apoteòsic.

* * *

En nom dels mantenedors, enmig de l'atmosfera lírica i patriòtica formada amb la lectura de tantes excel·lents mostres de la vitalitat de la literatura catalana, s'aixeca per pronunciar un parlament el reverend C. H. Chaytor. Ho fa en anglès i constitueix una dissertació plena d'erudició, però sense res d'encarcarament. Palea les seves qualitats de gran historiador especialitzat en les èpoques d'esplendor de Catalunya. Glossa les gestes més brillants de la casa comtal de Barcelona i fa una ràpida recensió de tots els aspectes de la cultura catalana, pat-

FLOR NATURAL

SONETS

I

ROSA

Exhausta rosa pura, ardència setinada
d'innúmers pètals dats al matí candorós,
duus un perfum de nits feixugues d'estelada
entre llunes passives i vacil·lants verdors.

Fràgil al sol, de perles, de diamants cansada,
un vol d'ocell escampa la teva lluisor;
oh, la breu innombrable en la tenebra nada,
tanta claror rotunda et corba de dolçor.

Sang de la tarda llences en giravolt de fulles,
adéu als cels nacrats, en expirar despulles
el teu esclat de porpra, el teu tresor de foc.

Fremeix un darrer pètal tenaç en son reialme,
només et resta el cor i l'implacable joc
de llunes i llavors dins l'hivern blanc de calma.

II

AMOR NOVELL

Arbres, fullatges tristos sota la nit immensa
i tu, lluna gebrada sobre els fruits i les flors,
vetlleu aquests camins d'un amor que comença,
infant malalt de somnis, infant malalt de plors.

¿Per quin desert de vents menaràs els teus passos
quan les càndides roses absents s'esfullaran?
Pels nostres ulls velats passaran ocells lassos:
el llac del nostre amor llurs ombres cobriran.

Màgics palaus de boira, extrems eixams d'estrelles
no deixaran morir aquestes flames velles,
i l'antic paradís bronzent d'abelles d'or

es dreçarà amb les dàlies i els mars d'espigues gerdes,
amb els purs diamants, secrets al fons del cor,
dels nostres besos joves sota les frondes verdes.

ticularment el literari. Evoca l'època de la Renaixença i no oblida la present. Diu que li ha estat un plaer la lectura de tots els treballs presentats al concurs i en treu la conseqüència que la qualitat i el nombre d'obres rebudes li permeten de creure en el vigorós esplet de la literatura catalana, a la qual, així com a Catalunya, saluda cordialment i desitja el feliç esdevenir que li correspon.

Mentre escoltava el reverend Chaytor no em sabia avenir de com

Embatalit estol d'ombres acollidores,
la nit final comença dintre un gran llac d'estels,
reialme pur, espai tot bategant d'aurores,
tres claus d'or crucifiquen la volta dels teus cels.

La terra d'on sóc filla és lluny i sembla morta:
una flor ran del marge, una petja al sorral
i, sobre el blau de l'aigua, un bleix d'oreig que porta,
floc de perles desfetes, la boira matinal.

Vora la mar i un arbre el meu cor las reposa,
una rosa de verms com neu ardent es posa
damunt la trista platja deserta del meu cos.

Tot és oblit de tot. Res no cal que defensi
el lleu sospir que sóc en el glaçat repòs
d'aquesta paorosa congesta de silenci.

MERCÈ RODOREDA

III

ADAM A EVA

Segueix-me, dona meva, pell de rosa estremida,
oh tu que resplendeixes com el primer matí
i els lliris dintre l'aigua mires embadalida,
lleu de tot el que encara resta de teu en mi.

Oblida l'àngel, l'arbre, l'alta vela deserta
dels matins molts de llum, de les nits sense danys;
si el paradís ens llença, l'aspra terra és oferta
al vagareig dels nostres entremesclats afanys.

L'ala lluent del foc m'ha lliurat ta nuesa,
oh tu, la inesperada, ide quina absència empena
cap a mi pel serpent, rel del nostre destret?

Ara, incerta i feble, la mort et fa més meva,
la mort que acoloreix com un astre secret
la soma correntia dels nostres dies, Eva!

IV

OCELL

Sobre una branca baixa, silenciós, reposes;
amb les ales esteses has planejat suau,
abans que el teu reialme es desfés de les roses
i en els teus ulls morissin espurnes de cel blau.

T'embriaga el silenci, t'inquieten les ombres,
gires el bec esquiu vers l'orient desert;
mai no sabrás per què amb el teu vol aombres
una llenca de terra i una mica de verd.

Ara t'esglaia el vol d'una fulla despresa,
el crit desesperat d'un llunyà ocell de presa
i la nit infinita que plana damunt teu.

Et fascina una estrella dintre l'aigua somorta
i les llances dels joncs, sota la claror lleu
d'aquesta flor d'argent que la tenebra porta.

la figura corresponia a la imatge que m'havia fet del savi autor d'aquella Història de la Corona d'Aragó que va ser un èxit a casa nostra, abans de la guerra, i que és una obra pacient, profunda, formidable. Tots els catalans que li hem escoltat el discurs d'avui, l'hem aplaudit amb un ver afecte, fent-nos el càrrec que aplaudíem, en ell, tots els anglesos que han possibilitat la realització del Jocs; no sols l'estudiós de les nostres coses, l'intel·lectual, l'erudit, sinó l'amic de les ocasions

difícils, puix que molts de nosaltres guardem, de tots ells, el record de gestos discrets d'ajut cordial.

El president de la comissió organitzadora, ensems que representant, com ja hem dit, del President de

la Generalitat, clou la festa amb aquestes paraules, plenes d'abrandament patriòtic:

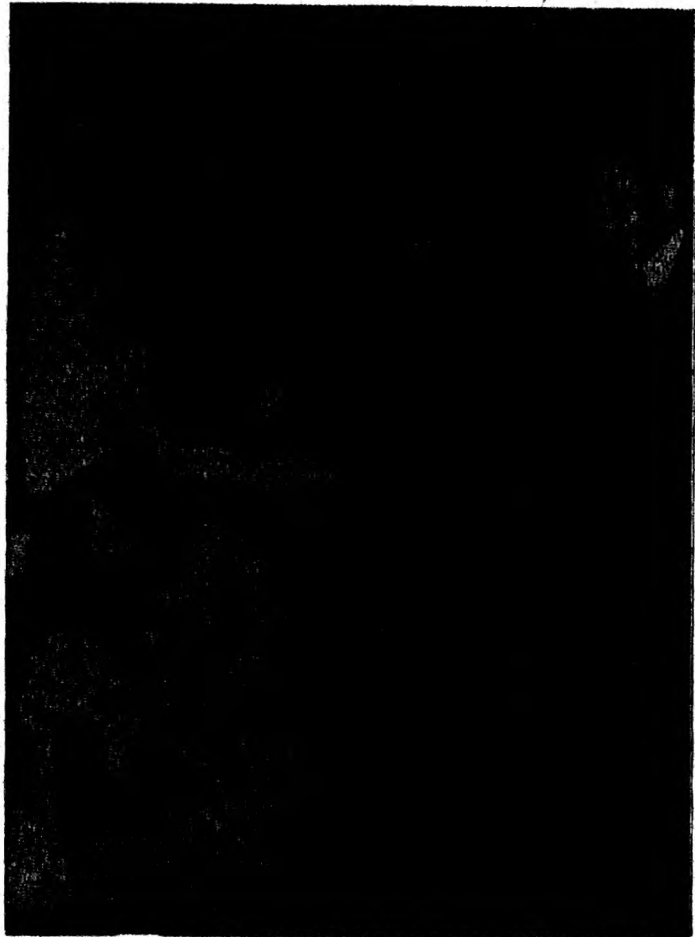
Discurs de clausura, de Francesc d'A. Galí i Fabra

EL MAIG DEL 1363 es celebrà, per primera vegada, a Barcelona la festa dels Jocs Florals. La veneració i l'aventura en foren l'origen; la seva destinació la immortalitat. És la festa de l'amor; de la joia del viure; de la confiança en la vida i els seus destins; la festa de la veneració a la bellesa; tot, diluït en una atmosfera de fecunda expectació. L'expectació del viure en presència d'un secret que jamai no us serà revelat, el secret que és el màgic poder del verb del Poeta, d'una força que, si bé no podem explicar-ne la qualitat, en sabem la il·limitació. El verb que en la bàscula de l'eternitat pot pesar els amors, la vida i els seus destins, els horitzons insubornables dels homes i les coses, el lluc vidriós de la mort i els esplendors de les resurreccions. És una festa lleument emmascarada d'obstinació acadèmica, però generosament voraviuada de pures voluptuositats de la intel·ligència, d'incendis del cor, d'agilitats dels sentits i d'esclats de l'audàcia. L'immediat d'aquesta festa, el seu espectacle, admet, a ben segur, la confusió amb un simulacre de la vanaglòria; el seu mediat, però, té la sentor de l'aire incorruptible del que és destinat a la immortalitat. Dissortadament, per una desatenció del Destí, o per la revenja de les coses tractades amb menyspreu, la festa es perdé en el cor de la nit de l'oblit. L'època inicial d'aquests festivals poètics fou definitivament closa a la segona meitat del segle xvè. La conjuració de la indiferència i la desídia d'unes generacions, i mes tard, l'odi i la gelosia d'una polítics invasora, donaren a l'oblit una densitat de quatre centúries. Per aquelles generacions els mots que tenim clavats als ulls i als llavis, i que escruten allò perdurable, esdevingueren inservibles. S'obstinaren a creure que la seva missió, respecte d'aquesta festa, era apairar-se de tota missió. Els Jocs Florals foren, per elles, una autèntica inexistència. No havent pres cap precaució contra la lluita agressiva de l'oblit, no es sentiren prou forts per a vèncer el Destí i crear un esdevenidor. Donaren la festa per morta; se'n féu una llegenda.

A mitjans del segle passat es reinstauraren els Jocs. Fou una adaptació no del tot reeixida. Com que és més planer condemnar allò visible que enaltir l'invisible; vilipèndiar l'aparença que acollir una secreta reivindicació; i més fàcil creure en una determinació del Destí que palpar l'aire lleuger de ço perdurable, es minimitzà la categoria del festival. Fou, fins i tot, combatut; però la seva autèntica glòria l'obligà a no cedir. En poder de tots els elements per bastir un esdevenidor d'immortalitat, suportà amb dignitat l'afront.

Avui s'escau ésser un dels dies per a oferir-li en desgreuge, car avui celebrem uns Jocs Florals que són, més que uns Jocs revestits d'affliccions callades de l'exili ornamentats de creus de plom de l'enyorament, els Jocs Florals de les dues Catalunyaes —la que sofreix la tirania i la que, desbandada, acampa arreu de la terra—, celebrant-se de cara al món, en aquesta nació hospitalària, al bell mig del cor del seu cor: *London*.

El Poeta, que és la més alta categoria de la humanitat, va immortalitzant la Institució. A través del temps, sense solució de continuïtat, ha anat constituint un fet vital contra una possible transcripció de l'anecdòtic de la festa. Des que s'iniciaren els Jocs, fou únicament el verb dels nostres poetes qui els ancorà a la immortalitat. Ells, els nostres morts immortals, que feren dels festivals apoteosis d'arcàngels, jamai absents en les albes de noves llibertats, i en les nits pesants de clandestinitats; ells, habitants d'una ciutat bastida a mig aire, a l'esperit dels nostres poetes vivents, van inventant, a l'àgora d'aquesta ciutat invulnerable, l'arc



El mantenedor, professor I. G. Llubera, rep de mans de la Reina un dels premis atorgats a un autor de l'interior.

ENGLANTINA D'OR

ODA A LA LLENGUA CATALANA

Fina l'imperi d'Occident, i estesa
resta la llengua ressonant del Laci
dins les contrades de l'Europa antiga
filles de Roma.

Bàrbars que assalten el Migdia a colles,
tallen amb glavis la unitat romana,
i dels dominis trossejats sorgeixen
múltiples regnes.

Llances en fila van marcant fronteres
mentre que dintre dels Estats convulsos
forces pregones del terror i la raça
pobles encunyen.

Cau la gran llengua imperial desfeta
per joves llengües del seu si nascudes,
i cadascuna serà el crit de vida
d'una nissaga.

Entre les ones i les altes serres
—Pirineus aspres i Mediterrani—
puja segura una sonora parla
clara i ardida.

Junt amb la parla s'afaiçona un poble
que un vinent dia ha de ser Catalunya.
Lluiten tothora contra gent moresca
comtes intrèpids.

Quan es consagra la seu urgellesa,
l'acta llatina, on els mots tremolen,
mostra poruga, sota noms de viles,
veus catalanes.

Festa llunyana, d'onze segles vella,
fe de naixença de la nostra parla,
que ja saluden amb un cant litúrgic
llavis i bronzes.

Ella, la llengua, que amb les hosts avança,
l'àrea traça de la terra lliure,
terra aplegada per la sang dels homes
i el verb ingràvid.

Si quatre flames que en l'escut d'or brillen,
símbol es tornen de la jove pàtria,
és el llenguatge la unitat suprema,
clau de la volta.

Grans segles auris que fan Catalunya
dominadora de la mar més blava,
veuen ben juntes relluir de glòria
flames i llengua.

Llengua breu, rica de colors i ritmes,
dolça i flairosa i, quan li escau, ferrenya,
seu en l'alt rengle, com les altres pròcers
llengües germanes.

L'hora arribada de la posta trista,
mentre al clot àrid de la decadència
jeu Catalunya, per la llengua es salva
l'ànima nostra.

L'època obaga cobrirà de cendra
l'or i el prestigi de la llengua digna
que homes de lletres, sants i reis i savis
feren il·lustre.

Tota enlletgida per parracs i esquingos,
befes suporta dels estranys i els propis,
pobra serventa dins la seva casa,
ella, mestressa!

Si l'abandonen escriptors, juristes,
nobles decrepits i plebeus amb títols,
sempre li queda per conhort el poble,
flor de la raça.

Magre collita, la d'aquells temps foscos.
L'esma perduda, res de gran no infanten
l'art ni les lletres. Nació cal ésser
per tenir genis.

Sense la parla, ben poc val la història.
Sense la parla, no hi ha llar encesa.
Sense la parla, la riquesa fatua
cau envilida.

En venir l'alba de la renaixença,
sona la llengua com clari simbòlic
i diu Europa, que ha escoltat la crida:
«Es Catalunya!»

Fèrtil miracle de la saba nova,
la poesia refloreix. Hosanna!
Totes les forces segles ha adormides,
ara es desperten.

Cobra la llengua l'esplendor passada
i és sobirana dins de l'àmbit propi.
Per la seva obra, ve la reconquesta
d'una cultura.

Folles corrues de ponent, adverses,
proven d'abatre la Ressuscitada.
Dagues i espases no podran ferir-la;
llurs fulles s'osquen.

Ni en el silenci pot morir, que dintre
l'ànima en vetlla hi ha un refugi màgic.
Closos els llavis, l'intern cant ressona
ple d'esperança.

Si Morta-Viva li digué el poeta,
viva i serena la veiem somriure.
Anys només duren els magnats i els règims.
Ella perdura.

Trenca les ratlles que han marcat províncies
i de les terres que amb amor la parlen
ja Catalunya la Major i li dona
vida per sempre.

Gent catalana: que la parla teva
lluï i s'arbori com perenne flama.
Per aquest signe venceràs i un dia
tu seràs lliure.

A. ROVIRA I VIRGILI



Crement les pliques amb els noms dels autors infortunats. Algunes de les damiselles de la Cort d'Amor contemplen amb melangia com es fan cendra uns somnis de glòria. L'expressió lassada de Pi-Sunyer revela el cansament produït per l'àrdua tasca finalment acomplerta. Darrera seu, asseguts, el reverend Chaytor i el professor J. B. Trend; dret, Salvador Mitjà vigila que el foc no passi de les pliques.

iris que ha de nimbar l'apoteòsic descens de nostra mare Catalunya a la nostra terra adorable; adorable terra nostra on es va perpetuant una raça que engendrà un poble que constitueix i constituirà una nació immortal.

En nom del President de la Generalitat de Catalunya, a qui tinc l'honor de representar en aquests Jocs Florals; de la Reina de la Festa i de la seva Cort

d'amor; dels autors premiats; del Cos de Mantenedors i de la Comissió Organitzadora, em plau regradiar-vos cordialment —molt particularment als germans no catalans— per la valuosa cooperació que significa la vostra presència en aquest acte.

Es clou la festa.

VISCA CATALUNYA!

Acabat el ressò del victor, corejat per tothom, el president del Consistori allarga la mà a la Reina de la Festa, la qual descendeix del seu tron d'unes hores, i acompanyada de la Cort d'Amor, dels mantenedors i de la comissió organitzadora, abandona la sala, mentre ressonen —com si encara ens restés alguna corda al cor que no hagués vibrat prou— les notes del *Cant de la Senyera*, que tots escoltem a peu dret, amb el mocador a una mà, per eixugar-nos els ulls abans de sortir al carrer.

¿Cal encara algun altre comentari a les hores emotives d'aquest

Onze de Setembre que no ha envejat res, en intensitat patriòtica, a altres commemoracions certament més extenses i espectaculars, però no pas més profundes, celebrades antany a la Ronda de Sant Pere, i en algunes de les quals també havia ocupat un primer pla, com a batlle de Barcelona, el qui ha presidit la d'avui?

Deixeu-me dir, com a resum, que la brillantor de la festa ha sobrepassat, en molta part, al que podia esperar-se'n en un medi estrany, en el qual els connacionals residents són en nombre molt petit. I que en el reduït ambient intel·lectual català que hi ha a Anglaterra, ha pro-

duït una veritable sensació el descobriment de Mercè Rodoreda com a poetessa. Tothom ha volgut tenir una participació en l'esdeveniment de la revelació. L'autora de les excel·lents novel·les *Crim*, *Un dia en la vida d'un home* i *Aloma*, i de tantes dotzenes de contes magnífics, ha estat la vedette de la nostra solemnitat. Em diuen que per manca de papers i de visats no ha pogut assistir a la seva consagració poètica. Ha estat una llàstima. La seva presència a Londres hauria acabat d'arrodonir aquesta perfecta, sublim, transcendental, oportuna manifestació de catalanitat intel·ligent.

VIOLA D'OR I D'ARGENT

CANT DE RAQUEL

Sigues lloar, oh Déu, oh pròdig en bellesa,
perquè el meu cos vas tornejat tan fi
que gota de rosada o sereni
el seguiria tot, sense restar-ne presa.

Oh Tu, que has fet la fulla perfecta en un sol dia
i amb dos milers d'anyades el blau palet oval,
i que fins al temps de noces que el teu voler em
d'amor ni de desig no prengui mall [destria,

Mon cos, que un dia espargaràs en cendra,
avui, perquè t'hi plaguis des de l'edén soliu,
dansa com una flama que es dóna i es desliu,
o ja, pensós, es tanca com una soca tendra.

Tu em lliuraràs — i te'n seré pagada —
a qui ja saps; al cor que per a mi retens.
Tingues-me fort, que espero la resplendent diada
com dins un castell emmurada.
I senten mos ulls baixos que els d'altri són ardents.

Mena'm qui Tu voldràs, a la tev'hora.
Però que et plagui d'atorgar-me aquest senyal:
que de la treballada se'm mostri al termenal,
i amb els pastors de casa, del nostre pou devora,
bellugui la gran mola damunt la deu pairal.

De cara al sol ponent de legions vermelles,
jo, davallant pel caminal estret,
li semblaré guarnida de roses en esplet;
donarà l'aigua a les meves ovelles
i jo en prendré una ambosta per a la meua set.

I a llum de lluna — a penes un fil —, que prop l'eixida
hom vegi un'ombra sola de tots dos,
i un desesment en faci defallida
i caigui el meu castell imperiós.

Del primer bes seré per sempre segellada.
Tu no m'has fet, jo no só nada,
per a un amor que es deixi consumir.
Captiva com pertoca, sotmesa i entestada,
mon príncep serà meu fins a morir.

Que sigui meu. ¿Què em fa, si Tu l'emmenes
en visió perdut o pres d'un pensament?
Al seu retorn el nuaran mes trenes:
el meu lligam, que amb ton lligam s'entén.

Que sigui meu. ¿Què em fa, si parla amb folles drudes;
que en fa, inestable, d'altres dones la remor?
Que ell tingui, com vilatges, amors inconegudes
si só la seva nació!

I ara, Senyor del cel, que ens ames i amonestes...
Dona em volgueses en feixuga llar
i só pastora del meu pare avar.
Però mon cor té refucades i tempestes,
com dins una curculla hi ha la mar.

Què en farà mai del seu orgull la trista dona?
M'eixuga, em fibla amb el seu dur batec.
I per a falconades d'amor, seré prou bona?
Caldrà que al fill acosti un pit ressec?

Però si Tu em volies eixorca i vilipesa,
i per què de dos orgulls m'obligues al fatic,
amb la meua bellesa i la promesa
que feres a Abraham, el teu amic?
Dóna'm a mi la sort que vulguis, però val-me
en mos afanys: puc terrear pacientment
si un fill hereta el meu callat turment
i se li torna honor en un reialme:
rei, o bé, encara, més que el rei potent.

No pas un lloc d'Entre-dos-rius voldria
per al seu gran renom
(aci tot són revoltes i allaus d'estrangeria,
colga el sorral tota ciutat que s'incendia,
sovint és lluny o trossejat tothom),

sinó una terra en arts de pau entesa,
i on de vius i finats metgin la sort
un riu que tot ho negui de riquesa
i monuments esperançats per a la mort.

JOSEP CARNER

Després...

El mateix vespre, un centenar de
persones ens reunirem en el sopar
tradicional dels Jocs. Presidia la gen-
til dama tan ben triada per Mercè
Rodoreda per a regir la Festa, i els
assistents vam animar la vetllada
amb comentaris sobre l'èxit obtingut
i sobre la transcendència que
podia tenir l'haver-la celebrada al
cor de la Gran Bretanya. Alguns
que mai no perden les confiances,
feien les càbales més agosarades en
derivar els diàlegs literaris cap al
cantó polític. L'alcalde de West-
minster, acompanyat, com a la tar-
da, per la senyora alcaldessa, també
va sopar amb nosaltres i se li va con-
fiar la missió de donar per acabada
la sobretaula. Va fer-ho amb unes

breus i delicades frases. La Reina
de la Festa va contestar-li amb unes
cordials expressions de gratitud, les
quals va fer extensives a tots aquells
qui havien contribuït a l'esplendor
de la diada. I acabà amb un «Visca
Catalunya» que va ser repetit per
tots els comensals.

Aquest «Visca» pronunciat en un
català britanitzat, entusiàstic i per-
fectament adaptat al moment, hau-
ria clos la gloriosa gesta de les lle-
tres catalanes a Anglaterra, si el
Pen Club anglès no hagués tingut
la gentilesa d'oferir un altre banquet,
de caràcter íntim, dedicat als lite-
rats catalans. N'hi faltaven molts,
naturalment, en presència de fet;
tots els que hi ha allunyats per tot
el món. Però en esperit, no n'hi
mancava ni un. Va donar la festa

la poetessa Mrs. Cummings, acom-
panyada, en la missió de fer inoblida-
ble la vetllada, per la seva filla
i el secretari general del Pen Club
Mr. Hermon Ould.

Es, de la millor manera que he
sabut fer-ho, tot el que puc comu-
nicar als lectors de L.N.R. Que tinguin
en compte que ni sóc perio-
dista ni literat. I que si fer una
ressenya d'uns Jocs Florals ja ha de
resultar compromesa per a un pro-
fessional, car totes acostumen a é-
sser iguals, llevat dels noms dels que
hi intervenen, més ho serà per a
un profà...

Es clar que direu que aquests de
Londres han estat totalment dife-
rents!—BOLD.